

Kompleks Asit/Baz Sistemleri ve Titrasyon Eğrileri

Kompleks Asit/Baz Sistemleri

Farklı kuvvette iki asit veya farklı kuvvette iki baz dan	İki veya daha fazla asidik grup içeren asit veya iki veya daha fazla bazik fonksiyonel grup içeren baz dan	Hem asit hem baz gibi davranabilen amfiprotik bir madde den
---	--	---

oluşan çözeltilerdir.

Kuvvetli Asit - Zayıf Asit veya Kuvvetli Baz-Zayıf Baz Karışımları

Çözeltideki H_3O^+ kuvvetli asit, zayıf asit ve suyun iyonlaşmasından oluşur. Sudan gelen H_3O^+ çok küçüktür ve ihmal edilir. pH gerekli kütle denkliği ve denge sabiti ifadeleri yazılarak ve uygun ihmaller yapılarak bulunur.

Kuvvetli asit- Zayıf baz karışımının Kuvvetli bazla titrasyonlarında

Titrasyonun başlangıcında eşdeğerlik noktası öncesinde.	zayıf asitten gelen H_3O^+ konsantrasyonu ihmal edilir, ve H_3O^+ konsantrasyonu kuvvetli asit konsantrasyonuna eşit kabul edilir.
kuvvetli asitin tamamen bazla tamamen reaksiyona girdiği ilk eşdeğerlik noktası civarında ise	zayıf asitten gelen H_3O^+ hesaplamalarda göz önüne alınmalıdır.
Kuvvetli asit nötralleştikten sonra ise	hesaplamalar zayıf asit üzerinden yapılır
Nötralleşme bitikten sonra (ortamda baz fazlası olduğunda)	hesaplamalar artan baz miktarı üzerinden yapılır.

Titrasyon eğrisinin şekli zayıf asitin K_a değerine göre değişir. K_a sı 10^{-4} ten küçük herhangi bir zayıf asit ve kuvvetli asit karışımının kuvvetli bazla titrasyonunda iki dönüm noktası görülür.

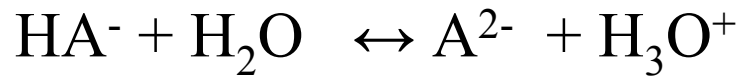
Soru: 0.100 M HCl ve 0.010M CH₃COOH içeren 50ml lik karışımın 0.100 M NaOH çözeltisi ile titrasyonunda 0 ml, 10 ml, 48ml 50 ml 55 ml 60 ml ve 110 ml baz ilavelerinde pH ı hesaplayınız ve titrasyon eğrisii çiziniz.
Kasetik asit=1.80x10⁻⁵

Poli Fonksiyonel Asitler ve Poli Fonksiyonel Bazlar

Poli fonksiyonel asitler genel olarak H_2A veya H_3A şeklinde gösterilir. Asitin her bir protonunu vermesi için ayrı iyonlaşma dengesi yazılır.

$$K_{a1} = \frac{[HA^-][H_3O^+]}{[H_2A]}$$

$$K_{a2} = \frac{[A^{2-}][H_3O^+]}{[HA^-]}$$

Toplam reaksiyon

$$K_{a1} K_{a2} = \frac{[A^{2-}][H_3O^+]^2}{[H_2A]}$$

Genelde $K_{a1} \gg \gg K_{a2}$ ifadesi hesaplamalarda ihmallen yapılırken kullanılır.

Poliprotik asit bazların kuvvetli bazla titrasyon eğrilerinde birden fazla dönüm noktası görülür, pH hesaplamalarında birinci eşdeğerlik noktası öncesi K_{a1} , birinci dönüm noktası sonrası K_{a2} kullanılır.

Poliprotik asitlerde Tampon çözeltiler

Poli protik asitlerde 2 veya daha fazla iyonlaşma dengesi söz konusu olduğundan 2 veya daha fazla tampon karışımı elde edilebilir.

K_{a1} dengesinde H_2A ve HA^- konjuge asit baz çiftinden, K_{a2} dengesinde ise HA^- ve A^{2-} konjuge asit baz çiftinden oluşan tampon çözeltiler söz konusudur.

Elde edilen tampon çözeltilerin pH ları ilgili denge sabiti kullanılarak hesaplanır,

Tampon çözeltilerde pH, $pH = pK_{a\pm 1}$ aralığındadır.

soru: pH ı 3.00 olan 100.0ml çözeltiyi aşağıdaki bileşiklerden hangilerini, hangi oranda karıştırarak hazırlarsınız.

0.10M H₃PO₄ – 0.10M Na₂HPO₄ – 0.10M NaH₂PO₄ –
0.100 M Na₃PO₄

H₃PO₄ için Ka₁= 7.11x10⁻³ Ka₂=6.34x10⁻⁸ Ka₃=
4.2x10⁻¹³

Amfiprotik tuz çözeltilerinin pH ının hesaplanması,

Asitlere karşı baz bazlara karşı asit özelliği gösteren maddelere amfoter madde denir,
poliprotik asit veya poli fonksiyonel bazların ilk dönüm noktasında oluşan tuz çözeltisi amfoter özellik gösterir.

Örneğin H_2A zayıf asidinin ilk dönüm noktasında oluşan HA^- tuzu su ile iki türlü reaksiyon verebilir.

İlgili kütle ve yük denklikleri yazılıp H_3O^+ konsantrasyonu hesaplanırsa,

$$[H_3O^+] = ((K_{a2} [HA^-] + K_{su}) / (1 + [HA^-] / K_{a1}))^{1/2}$$

ifadesi bulunur, bu ifadede

$$[H_3O^+] = (K_{a2} K_{a1})^{1/2} \quad \text{şeklinde sadeleştirilebilir.}$$

soru: $1 \times 10^{-3} \text{ M}$ Na_2HPO_4 çözeltisinin pH ını hesaplayınız.

H_3PO_4 için $K_{a1} = 7.11 \times 10^{-3}$ $K_{a2} = 6.34 \times 10^{-8}$

$K_{a3} = 4.2 \times 10^{-13}$

soru: K_{a1} i 1.00×10^{-4} , K_{a2} si 1×10^{-9} olan 0.100 M 20 ml H_2CO_3 ün 0.200 M KOH ile titrasyonunda 0 ml , 5 ml , 10 ml , 15 ml , 20 ml ve 25 ml baz ilavelerinde pH ı hesaplayınız ve titrasyon eğrisini çiziniz.